

Ljubljana, 17. 3. 2020

Sporočilo za javnost

Za takojšnjo objavo

Naslov: Varno na internetu med epidemijo koronavirusa

Slovenija se je znašla v primežu epidemije koronavirusa. Vrtci, šole in fakultete so zaprti, otroci in najstniki so ostali doma. Zaradi preprečevanja širjenja okužb je treba nepotrebno druženje prekiniti. Za otroke in najstnike je to zelo težko obdobje, saj so vajeni dnevnega druženja z vrstniki. Aplikacije za sporočanje in družabna omrežja omogočajo alternativo druženju v živo. Uporabo spletnih komunikacijskih orodij so v minulih dnevih priporočili tudi nekateri politiki. Do neke mere lahko družabna omrežja nadomestijo druženje, vendar pa je treba biti pri tem pozoren na nekatera tveganja in pasti, opozarjajo na Točki osveščanja o varni rabi interneta [Safe.si](https://www.safe.si), ki deluje v okviru Fakultete za družbene vede.

Stiki z neznanci

Otroci in najstniki zelo hitro zaupajo nekemu, ki ga spoznajo preko interneta. Starši naj bodo zato previdni in redno preverjajo, s kom vse otrok komunicira preko interneta. Na spletu je veliko prevarantov, ki skušajo na različne načine pretentati uporabnike interneta, njihove žrtve pa so pogosto tudi otroci in najstniki. Za vse velja, da neznanecem, ki jih spoznamo na internetu, ne smemo zaupati, saj nikoli ne vemo, kdo so v resnici in kakšni so njihovi nameni.

Varovanje zasebnosti

V času osamitve bo marsikdo preživel zelo veliko časa na družabnih omrežjih in objavljal zapise in posnetke iz svoje zasebnosti. Predvsem mladostniki pogosto objavljajo impulzivno in ne premislijo o možnih posledicah. Šele, ko se soočijo z neprijetnimi posledicami svojih objav, jim postane žal. Pred vsako objavo se zato vedno vprašajmo, ali mi ta objava lahko kakor koli kadar koli v prihodnosti škoduje. Treba je vedeti, da družabna omrežja kljub nastavitvam zasebnosti niso zasebna. Tako lahko občutljiva informacija ali objava hitro uide iz »zaprtega kroga prijateljev« in se nenadzorovano širi po spletu.

Deljenje fotografij in video posnetkov

Deljenje fotografij in posnetkov je ena izmed najpogostejših dejavnosti na družabnih omrežjih. Med najstniki najbolj priljubljene aplikacije, npr. Instagram, Snapchat in TikTok temeljijo na objavljanju posnetkov. Pomembno je, da ne objavljamo takšnih, ki nam lahko škodujejo: razgaljenih, intimnih ali golih posnetkov, posnetkov, ki razkrivajo zasebnost posameznika (npr. lokacijo, naslov), posnetkov, iz katerih se je mogoče norčevati in drugih posnetkov, ki nam lahko škodijo.

V sklopu tega je še posebej treba opozoriti na seksting, ki je med najstniki zelo priljubljen. Gre za izmenjavo intimnih fotografij ali video posnetkov med dvema zaljubljenca. Prejemnik slik te lahko razpošlje dalje, to pa lahko vodi v težave v šoli, nadlegovanje vrstnikov, prejetje nespodobnih ponudb idr. Nikoli tudi ne moremo vedeti, kam vse so se slike razširile in kdaj bodo kasneje ponovno priplavale na površje in nam grenile življenje. Prav tako pa se je treba zavedati, da se širjenje

fotografij gole mladoletne osebe lahko šteje kot kaznivo dejanje širjenja posnetkov spolnih zlorab otrok!

Poskrbimo za nastavitve varnosti in zasebnosti

Starši naj skupaj z najstniki oz. otroki še enkrat pregledajo nastavitve varnosti in zasebnosti na družabnih omrežjih in aplikacijah za sporočanje. So otrokovi računi ustrezno zaščiteni in ali so vse objave res zaščitene tako, da jih vidijo le tisti, za katere res želimo, da jih vidijo? Priporočamo, da so vse objave privzeto omejene na izbrane spletne prijatelje in niso javne, vključimo pa tudi vse varnostne elemente, da preprečimo morebitne vdore v račun.

Številne nasvete o nastavitvah varnosti in zasebnosti je mogoče dobiti na spletnem mestu Safe.si v razdelku [Safe.si vodiči po družabnih omrežjih](https://safe.si/orodja/safesi-vodici-po-druzabnih-omrezjih) (<https://safe.si/orodja/safesi-vodici-po-druzabnih-omrezjih>) in na straneh s spletno pomočjo posamezne aplikacije oz. družabnega omrežja.

Če gre kaj narobe

Otroci in najstniki lahko zaradi svoje neizkušenosti pri uporabi družabnih omrežij hitro zabredejo v težave. Ključno pri tem je, da jim čim prej pomagamo in preprečimo, da bi zabredli še globlje. Zato je pomembno, da otroka spremljamo in če spremeni vedenje v povezavi z uporabo interneta (npr. nam ne pripoveduje več, kaj počne na Instagramu), da ga povprašamo in preverimo, kaj se mu dogaja. Če je zabredel v težave, se nanj ne jezimo in mu ne prepovemo uporabe interneta oz. digitalne naprave, temveč mu pomagamo. Tako dosežemo, da se nam bo ob naslednji težavi spet zaupal. Pomoč, ko gre kaj narobe, je vedno mogoče najti v [Safe.si središču za pomoč](https://safe.si/sredisce-za-pomoc). (<https://safe.si/sredisce-za-pomoc>)

V razmislek o prekomerni rabi

Čeprav nam uporaba interneta omogoča v teh časih komunikacijo z drugimi, pa vseeno skušajmo iskati tudi alternative preživljanju časa na spletu. Pretirana uporaba naprav z zasloni lahko vodi tudi v zasvojenost. Zato naj bo čas, ki ga otroci in najstniki preživijo na družabnih omrežjih, na telefonih in pri igranju video iger kljub vsemu omejen in predvsem po večkrat prekinjen z drugimi dejavnostmi. Z otroki se lahko lotimo različnih konjičkov. Prav tako je to tudi čas, ko se lahko starši in otroci več družijo, pogovarjajo, raziskujejo družinsko zgodovino, gledajo stare albume in obujajo spomine ob ogledu fotografij iz preteklosti. Poleg uporabe družabnih omrežij naj bodo prisotne tudi dejavnosti, ki ne zahtevajo mobilnih telefonov, tablic in računalnikov, seveda v okviru zmožnosti in omejitev, ki vladajo.

Z uporabo video klepeta lahko igramo tudi nekatere namizne igre (npr. šah). Tablico ali telefon z vklopljenim video klepetom postavimo na drugo stran igralne plošče, tako da soigralec vidi ploščo, nato pa igramo tako, da soigralec pove potezo, mi pa jo na igralni plošči izvedemo.

Več informacij o varni rabi interneta in pasteh, s katerimi se otroci in mladostniki srečujejo, pa je mogoče najti na spletni strani [Safe.si](http://www.safe.si) (www.safe.si). Mlajšim otrokom pa je namenjena spletna stran otroci.safe.si (<https://otroci.safe.si>), kjer so na voljo [risanke Ovce.sk](https://risanke.ovce.sk), različne aktivnosti in zgodbice.

Marko Puschner, Safe.si, Fakulteta za družbene vede

Dodatne informacije: marko.puschner@fdv.uni-lj.si ali 01 5805 360. (NI ZA OBJAVO)

O nas:

Projekt Center za varnejši internet izvajajo Fakulteta za družbene vede – Univerza v Ljubljani, Javni zavod ARNES, Zveza prijateljev mladine Slovenije in Zavod MISSS (Mladinsko informativno svetovalno središče Slovenije), financirata pa ga [Agencija INEA](#) pri Evropski komisiji prek Instrumenta za povezovanje Evrope in [Ministrstvo za javno upravo](#).

Center za varnejši internet ponuja tri glavne storitve:

- **Točko osveščanja o varni rabi interneta Safe.si** z osrednjim portalom www.safe.si. Naši nasveti, gradiva, orodja, izobraževanja in druge aktivnosti osveščanja so namenjene otrokom, mladostnikom, staršem ter šolski, socialni in mladinski stroki.
- **Svetovalno linijo za težave na spletu Tom telefon 116 111**, na kateri med 12. in 20. uro vsak dan odgovarjajo na vprašanja, dileme in pomagajo reševati zagate, povezane z uporabo interneta, na www.e-tom.si je na voljo tudi svetovanje prek TOM spletne klepetalnice. Storitve je na voljo za otroke, mlade in njihove starše.
- **Anonimno spletno prijavo nezakonitih spletnih vsebin Spletno oko** – posnetke spolne zlorabe otrok in sovražni govor na spletu lahko anonimno prijavite na prijavno točko www.spletno-ok.si.